

1 Farmors och morfars sparade pengar

En del av mitt yrkesverksamma liv tillbringades dels på institutionen för matematisk statistik, Stockholms universitet, där jag undervisade blivande auktuarier (försäkringsmatematiker) i livförsäkring och sakförsäkring samt ett par år som aktuarie på Länsförsäkringsbolagen AB där jag arbetade med återförsäkring (försäkringsbolag försäkrar varandra) och livförsäkring.

1.1 Privat kontra statlig pension

Vanligtvis skiljer man på privata respektive statliga pensionssystem. Med ett privat pensionssystem förstås vanligen ett premiereservsystem där alla pengar som sätts in öronmärks på en individ och förvaltas för denna individ.

Med ett statligt system förstås vanligen ett system där årets inbetalningar, eller del därav, går direkt ut till årets utbetalningar (denna typ av pensionssystem kallas i den anglosaxiska litteraturen för 'pay-as-you-go' system eller mer förkortat 'paygo'). Eftersom folkmängden varierar behöver man då en buffert (en extra sparslant). Det är här AP-fonderna kommer in.

I Svenska Dagbladet 14 maj 2013 finns en artikel av Roger Älmberg:

"Vid pensionsuppörelsen 1994 överfördes 260 miljarder från AP-fonderna till statskassan som ett lån för att klara statens finanser. Delvis förklarar det att de svenska intjänade pensionerna har urholkats. Olika regeringar har fortsatt att fylla på statskassan genom att mjölka pensionärerna."

Det var de socialdemokratiska regeringarna Ingvar Carlsson och Göran Persson som lånade (stal är ett mer korrekt ord) 260 miljarder av pensionärernas sparpengar för att på, ett smart sätt, dölja socialdemokraternas okunnighet när det gällde att ta hand om Sveriges ekonomi. Med 5% ränta (genomsnittligt förräntningskrav på AP-fonderna) är statens skuld nu (2014) uppe i mer än 684 miljarder. Vilket faktiskt gör att den totala statsskulden är uppe i 1929 miljarder kronor. Dessa fördelar sig på den erkända statsskulden 1245 miljarder (Riksgälden) samt skulden till pensionärerna, 684 miljarder.

1.2 Bakgrund

Innan pensionsbeslutet togs var debatten het och det såg ut som att regeringens förslag skulle förlora (Arbetet Nyheterna: 951006, 960208, 960825). I detta läge blev Sveriges kunnigaste auktuarie, som var en vän, hotad med avsked om han inte slutade debattera. Han instämde nämligen inte i maktens pensionsmodell. Därmed försvann sakkunskapen och det blev märkbart tyst bland alla andra auktuarier. Inte så konstigt egentligen då en aktuarie, som inte stöter sig med makten, lever ett behagligt och störningsfritt liv.

Vad denne auktuarie hävdade var att en succesiv anpassning av det gamla ATP systemet (15/30 se Wikipedia) skulle kunna lösa pensionssystemets problem - utan att sätta mängder av svenska medborgare i ekonomiskt trångmål.

Nu diskuteras en sammanslagning av fyra AP-fonder till en. Vill politikerna återigen "snatta i" syltburken för att än en gång dölja sin egen misslyckade ekonomiska politik - skänka pengar till sk invandrare. Dessutom är en dylik konstruktion att lägga alla ägg i en och samma korg. Det räcker med ett ljushuvud för att spela bort allt - istället för fyra.

I kommande artiklar skall jag reda ut hur pensionssystem fungerar/borde fungera och göra upp med myten om att pensionärerna tar pengar från de yrkesverksamma.

Mikael Möller

Fil Lic, matematisk statistik